

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

ML ./. Allmän åklagare m.fl. **ang. våldtäkt**

(Svea hovrätts dom den 15 april 2025 i mål B 1760-24)

Riksåklagaren har förelagts att svara på ML:s överklagande. Följande anför.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och bedömer att det saknas skäl för prövningstillstånd.

Jag ser inte att det finns skäl att återuppta och komplettera förundersökningen.

Bakgrund

ML har mot sitt nekande dömts för våldtäkt till fängelse i tre år.

Överklagande

ML har i första hand yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens dom och återförvisa målet för ny prövning av åtalet. I andra hand har han yrkat att Högsta domstolen ska frikänna honom från ansvar för våldtäkt och ogilla målsägandens skadeståndsanspråk.

Han har vidare yrkat att Högsta domstolen ska förelägga riksåklagaren att komplettera förundersökningen med ett rättsintyg som svarar på om en skada på målsägandens arm som dokumenteras av målsäganden den 20 november 2023 och av Falu lasarett den 21 november 2023 är förenlig med målsägandens uppgifter om att den har uppkommit natten den 18 november 2023 samt om den är förenlig med de skador som syns på en till överklagandet bifogad videofilm från baren ombord Baltic Queen den 18 november 2023 innan parterna gått till målsägandens hytt.

Som grund för prövningstillstånd med hänvisning till extraordinära skäl har ML gjort gällande att det efter hovrättens dom har kommit fram ny bevisning i form av en videofilm som visar att de blåmärken som målsäganden gjort gällande har orsakats av ML i samband med den påstådda våldtäkten fanns redan innan de två begett sig till hennes hytt där våldtäkten påstås ha skett. Om videofilmen hade lagts fram i hovrätten är det enligt ML sannolikt att han skulle ha frikänts. Under alla omständigheter finns det, har han gjort gällande, synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om han har gjort sig skyldig till den gärning som han dömts för.

Som grund för prövningstillstånd med hänvisning till prejudikatdispens har ML gjort gällande att Högsta domstolens vägledning behövs i frågorna om vilken betydelse som bör tillmätas den omständigheten att målsäganden lämnat felaktiga uppgifter om hur den åtalade gärningen har upphört samt vilket bevisvärde som bör tillmätas målsägandens mående och agerande omedelbart efter att det påstådda brottet har ägt rum.

Min bedömning

Skälen för prövningstillstånd och komplettering av förundersökningen

Hovrätten har meddelat dom i målet. För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens dom krävs prövningstillstånd. Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd framgår av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken. Enligt *första punkten* får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen. Enligt *andra punkten* får prövningstillstånd meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Utrymmet för prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl är ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram. (Prop. 1971:45 s. 90 f.)

Resning till en tilltalads förmån får enligt bestämmelsen i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken beviljas, om någon omständighet eller något bevis, som inte tidigare har förebringats, åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (den s.k. huvudregeln) eller om det, med hänsyn till vad sålunda åberopas och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott, för vilket han dömts (den s.k. tilläggsregeln).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny åberopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen. (Se även NJA 2018 s. 163.)

En prövning av en fråga om att komplettera en förundersökning bör ske mot bakgrund av den processuella situationen i ärendet eller målet. Det kan konstateras att syftet med en förundersökning bl.a. är att förbereda målet inför en kommande huvudförhandling. Detta innebär att jag vid min prövning av den nu aktuella framställningen måste ta hänsyn till förutsättningarna för beviljande av prövningstillstånd och till förutsättningarna för att återuppta en förundersökning på grund av resningsskäl.

Enligt 58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken ska åklagaren återuppta en förundersökning om en omständighet eller ett bevis som inte tidigare har lagts fram åberopas i en resningsansökan eller kommer fram på annat sätt och det är sannolikt att omständigheten eller beviset utgör grund för resning. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att åklagaren ska göra en prognos av det nya materialets betydelse för möjligheten att bevilja resning. Prognosen ska inte göras av vilket faktiskt bevisvärde en viss kompletterande utredningsåtgärd kan ha utan prövningen ska utgå från hur bedömningen utfaller om de nya uppgifterna bekräftas. Åklagaren ska vid bedömningen av om ett återupptagande ska ske beakta det nya materialet i ljuset av bevisningen i det tidigare brottmålet. Ju starkare bevisningen varit i det bakomliggande målet, desto mer krävs av det nya materialet för att förundersökningen ska tas upp på nytt. (Prop. 2011/12:156 s. 58.)

Det saknas skäl för prövningstillstånd och för att komplettera förundersökningen

Jag bedömer att det saknas skäl för prejudikatdispens i målet. Högsta domstolen har redan gett vägledning om bevisvärdering i en rad avgöranden (se t.ex. NJA 2023 s. 29, 2009 s. 447 I och II, 2010 s. 671, 2015 s. 702 och 2017 s. 316 I och II).

När det gäller skälen för extraordinär dispens och förutsättningarna för komplettering av förundersökningen har jag följande synpunkter.

I målet har som bevisning åberopats målsägandeförhör, vittnesförhör och skriftlig bevisning. Hovrätten har i domskälen delat tingsrättens bedömning att målsägandens utsaga varit sammanhängande och fri från motsägelser. Hon har enligt hovrätten visserligen gett uttryck för osäkerhet när hon har besvarat vissa frågor om vad som hänt under kvällen. När det gäller den i målet aktuella händelsen har emellertid hennes redogörelse i flera avseenden varit rik på detaljer, enligt hovrättens bedömning. I likhet med tingsrätten anser hovrätten att målsägandens berättelse framstår som självupplevd och att den till synes saknar överdrifter. Hovrätten instämmer även i tingsrättens bedömning att det saknas anledning att ifrågasätta målsägandens minnesbilder på grund av berusning. Det har enligt hovrätten vidare inte kommit fram något som tyder på att målsäganden haft anledning att felaktigt anklaga ML för brott. Hovrätten har vidare konstaterat att det som vittnena berättat ger stöd för målsägandens uppgifter om händelsen.

När det gäller bevisningen om målsägandens skador anför hovrätten följande.

I ett journalblad har en sjuksköterska på fartyget noterat att det på målsägandens händer/armar ”ses röda spår av fysiskt våld”. En så kortfattad och vag beskrivning av målsägandens skador ger utrymme för olika tolkningsmöjligheter och har därmed ett tämligen lågt bevisvärde. Uppgiften får dock i någon mån anses ge stöd för [målsägandens] berättelse om att hon blivit utsatt för våld bl.a. genom att ett grepp tagits om hennes arm. Också det [AH] har berättat om att hon noterat ett rött märke på [målsägandens] ena arm ger ett visst stöd för [målsägandens] uppgifter. Detsamma gäller för innehållet i de fotografier som har åberopats. Vidare har [MB] berättat att [målsäganden] några timmar efter händelsen uppgett sig ha lite ont på armen. Särskilt de tämligen detaljerade uppgifter som vittnet har lämnat om att [målsäganden] på sin ena arm haft små röda märken, liknande fingeravtryck, ger ett betydande stöd för [målsägandens] uppgifter om våld.

Hovrätten anser – efter att ha värderat varje bevis och gjort en helhetsbedömning av den samlade bevisningen – att åklagaren har lagt fram utredning som i sig ger tillräckligt stöd för att ML gjort det som åklagaren har påstått. De uppgifter som ML har lämnat, och den bevisning som han har åberopat i form av vittnesförhör, försvagar enligt hovrätten inte värdet av den bevisning som åklagaren har åberopat.

Vid min genomgång av hovrättens dom är det min uppfattning att bevisningen till stöd för åtalet är robust och övertygande. Mot bakgrund av hovrättens bevisvärdering, vilken jag instämmer i, är den bevisning som försvaret nu vill komplettera förundersökningen med inte sådan att den kan ligga till grund för resning. Jag ser därför inte att det finns skäl att återuppta och komplettera förundersökningen. Det finns inte heller synnerliga skäl för prövningstillstånd med hänvisning till de nya uppgifterna.

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och bedömer att det saknas skäl för prövningstillstånd i målet.

Bevisuppgift och handläggning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets handläggning om Högsta domstolen skulle meddela prövningstillstånd i målet.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Kopia till

Advokaten Kevin Theander.

City åklagarkammare i Stockholm (AM-161607-23).

Kammaråklagare Frida Vedin.